

**BOODSCHAP VAN DE HEILIGE VADER FRANCISCUS
VOOR DE WERELDDAG VAN DE MIGRANT EN DE VLUCHTELING
2018
[14 JANUARI 2018]**

“Migranten en vluchtelingen opnemen, beschermen, steunen en integreren”

Geliefde broeders en zusters!

“Vreemdelingen die bij u wonen hebben dezelfde rechten als een geboren Israëliet. Gij moet hen beminnen als uzelf, want gij zijt zelf vreemdelingen geweest in Egypte. Ik ben de Heer uw God” (Lev. 19, 34).

In de eerste jaren van mijn pontificaat heb ik herhaaldelijk mijn bijzondere zorg geuit om de droevige situatie van zoveel migranten en vluchtelingen die vluchten voor oorlogen, vervolgingen, natuurrampen en armoede. Het betreft ongetwijfeld een “teken van de tijd” dat ik heb proberen te lezen, daarbij sinds mijn bezoek aan Lampedusa op 8 juli 2013 het licht van de Heilige Geest aanroepend. Met de instelling van het nieuwe dicasterie voor de Dienst van de Integrale Menselijke Ontwikkeling heb ik gewild dat een bijzondere afdeling tijdelijk onder mijn directe leiding geplaatst, de zorg van de Kerk voor de migranten, de evacués, de vluchtelingen en de slachtoffers van mensenhandel tot uitdrukking zou brengen.

Iedere vreemdeling die aan onze deur klopt, is een gelegenheid om Jezus Christus te ontmoeten, die zich vereenzelvigd met de opgenomen of afgewezen vreemdeling van iedere tijd (vgl. Mat. 25, 35.43). De Heer vertrouwt aan de moederlijke liefde van de Kerk ieder menselijk wezen toe dat gedwongen wordt zijn vaderland te verlaten op zoek naar een betere toekomst.¹ Deze zorg moet concreet tot uitdrukking komen in iedere fase die de migrant ervaart: vanaf het vertrek voor de reis, vanaf de aankomst tot de terugkeer. Dit is een grote verantwoordelijkheid die de Kerk wil delen met alle gelovigen en de mannen en vrouwen van goede wil, die geroepen zijn met edelmoedigheid, opgewektheid, wijsheid en vooruitziende blik een antwoord te geven op de talrijke uitdagingen, gesteld door de migraties, ieder naar eigen mogelijkheden.

Wat dit betreft, wil ik opnieuw bevestigen dat “ons gemeenschappelijk antwoord zou kunnen worden geformuleerd rond vier werkwoorden die zijn gebaseerd op de principes van de leer van de Kerk: opnemen, beschermen, steunen en integreren”.²

¹ Vgl. Pius XII, apost. Const. *Exsul familia*, tit. I, I.

² Toespraak tot de deelnemers aan het Internationaal Forum “Migraties en vrede”, 21 februari 2017.

Wanneer men kijkt naar het huidige scenario, betekent *opnemen* vóór alles de migranten en vluchtelingen ruimere mogelijkheden bieden voor een veilige en legale toegang tot het land van bestemming. In die zin is door concrete inzet wenselijk dat het toestaan van visa op humanitaire gronden en voor de hereniging van het gezin wordt uitgebreid en vereenvoudigd. Tegelijkertijd wens ik dat een groter aantal landen programma's voor privé- en gemeenschappelijk *sponsorschap* invoeren en voor de meest kwetsbare vluchtelingen humanitaire corridors openen. Het zou bovendien gepast zijn te voorzien in speciale tijdelijke visa voor mensen die vluchten voor de conflicten in aangrenzende landen. Collectieve en willekeurige uitzettingen van migranten en vluchtelingen zijn geen geschikte oplossing, wanneer deze worden uitgevoerd naar landen die het respect voor de waardigheid en de fundamentele rechten niet kunnen garanderen.³ Ik wil opnieuw het belang onderstrepen om migranten en vluchtelingen een eerste onderdak te bieden dat gepast en fatsoenlijk is. "De programma's van verspreide opvang, die reeds op verschillende plaatsen gestart zijn, lijken daarentegen de persoonlijke ontmoeting te bevorderen, een betere kwaliteit van diensten mogelijk te maken en een grotere garantie voor succes te bieden".⁴ Het principe dat de menselijke persoon centraal moet staan, met kracht bevestigd door mijn geliefde voorganger Benedictus XVI⁵, verplicht ons altijd de persoonlijke veiligheid te stellen boven die van de natie. Dientengevolge is het noodzakelijk het personeel dat belast is met de controles aan de grens, op de juiste manier te vormen. De omstandigheden van migranten die asiel aanvragen, en vluchtelingen vereisen dat hun persoonlijke vrijheid en toegang tot de basisvoorzieningen worden gegarandeerd. In naam van de fundamentele waardigheid van iedere persoon is het nodig dat men zich inspant de voorkeur te geven aan alternatieve oplossingen in plaats van detentie voor hen die het nationale gebied binnenkomen zonder hiertoe gemachtigd te zijn.⁶

Het tweede werkwoord, *beschermen*, komt tot uitdrukking in een reeks maatregelen ter bescherming van de rechten en de waardigheid van de migranten en de vluchtelingen, onafhankelijk van hun *migrantstatus*.⁷ Die bescherming begint in het vaderland en bestaat in het verstrekken van veilige en gewaarborgde informatie vóór het vertrek en hun bescherming tegen de praktijken van illegaal ronselen.⁸ Deze zou moeten worden voortgezet, voor zover mogelijk, in het land van immigratie door de migranten te verzekeren van een gepaste consulaire bijstand, het recht om altijd de documenten van persoonlijke identiteit bij zich te houden, een gelijke toegang tot de rechtspraak, de mogelijkheid een persoonlijke bankrekening te openen en de garantie van een minimaal levensonderhoud. Als de capaciteiten en de bevoegdheden van de migranten die asiel aanvragen, en de vluchtelingen worden erkend en op hun waarde worden geschat, vertegenwoordigen zij een ware rijkdom

³ Vgl. Bijdrage van de permanente waarnemer van de Heilige Stoel bij de 103^e zitting van de Raad van de IOM, 26 november 2013.

⁴ Toespraak tot de deelnemers aan het Internationaal Forum "Migraties en vrede".

⁵ Vgl. Benedictus XVI, encycl. *Caritas in veritate*, 47.

⁶ Vgl. Bijdrage van de permanente waarnemer van de Heilige Stoel bij de 20^e zitting van de Raad voor de Rechten van de mens, 22 juni 2012.

⁷ Vgl. Benedictus XVI, encycl. *Caritas in veritate*, 62.

⁸ Vgl. Pauselijke Raad voor de pastoraal van migranten en reizigers, instr. *Erga migrantes caritas Christi*, 6.

voor de gemeenschappen die hen opnemen.⁹ Daarom wens ik dat, met respect voor hun waardigheid en bewegingsvrijheid in het land van opname, hen de mogelijkheid om te werken en de toegang tot de middelen van telecommunicatie worden toegestaan. Voor hen die besluiten naar hun vaderland terug te keren, onderstreep ik dat het gepast is programma's te ontwikkelen voor reïntegratie op het gebied van werk en op maatschappelijk vlak. De Internationale Conventie betreffende de rechten van het kind bieden een universele juridische basis voor de bescherming van minderjarige migranten. Het is noodzakelijk voor hen iedere vorm van detentie op grond van hun *migrantenstatus* te vermijden, terwijl de reguliere toegang tot lager en middelbaar onderwijs gegarandeerd moet worden. Eveneens is het noodzakelijk bij het bereiken van de meerderjarigheid een regulier verblijf en de mogelijkheid de studie voort te zetten te garanderen. Het is belangrijk voor minderjarigen die niet worden begeleid of gescheiden zijn van hun familie, te voorzien in programma's van tijdelijke opvang of toewijzing.¹⁰ Met respect voor het universele recht op een nationaliteit dient deze erkend en op passende wijze gewaarborgd te worden voor alle jongens en meisjes op het ogenblik van de geboorte. De stateloosheid waarin migranten en vluchtelingen soms terechtkomen, kan gemakkelijk vermeden worden door "een wetgeving inzake het burgerschap conform de fundamentele principes van het internationaal recht".¹¹ De *migrantenstatus* zou de toegang tot de nationale gezondheidszorg en pensioensystemen, evenals de overdracht van hun bijdragen in geval van repatriëring niet moeten beperken.

Steunen wil zeggen zich essentieel ervoor inzetten dat alle migranten en vluchtelingen, evenals de gemeenschappen die hen opnemen, de mogelijkheden geboden worden om zich te ontwikkelen als personen in alle dimensies zoals door de Schepper gewild is voor de mens.¹² Onder deze dimensies dient de juiste waarde van de religieuze dimensie te worden erkend door aan alle vreemdelingen die op het nationale territorium aanwezig zijn, de vrijheid van religieuze belijdenis en praktijk te waarborgen. Veel migranten en vluchtelingen hebben talenten die op de juiste wijze gewaarborgd en op hun juiste waarde geschat dienen te worden. "Daar "het menselijke werk van nature bestemd is om de volkeren te verenigen",¹³ moedig ik de mensen aan zich volledig ervoor in te zetten dat de integratie van migranten en vluchtelingen op het gebied van werk en maatschappij wordt bevorderd door iedereen - inclusief degenen die asiel aanvragen - de mogelijkheid van werk, trajecten van taalcursussen en actief burgerschap en een passende informatie in hun taal van oorsprong te garanderen. In het geval van minderjarige migranten is het vereist dat wanneer zij worden betrokken bij activiteiten op het gebied van werk dit zodanig wordt geregeld dat misbruik en bedreiging van hun normale groei wordt voorkomen. In 2006 onderstreepte Benedictus XVI hoe in de context van de migratie het gezin "plaats en rijkdom van de cultuur van het leven en factor van de integratie

⁹ Vgl. Benedictus XVI, Toespraak tot de deelnemers aan het 6^e Wereldcongres voor de pastoraal van de migranten en de vluchtelingen, 9 november 2009.

¹⁰ Vgl. id., *Boodschap voor de Werelddag van de migrant en de vluchteling* (2010); permanente waarnemer van de Heilige Stoel, bijdrage aan de 26^e gewone zitting van de Raad voor de Rechten van de Mens over de rechten van de mens van de migranten, 13 juni 2014.

¹¹ Pauselijke Raad voor de Pastoraal van de migranten en de reizenden en Pauselijke Raad *Cor Unum*, Christus opnemen in de vluchtelingen en de mensen die met geweld zijn ontworteld, 2013, 70.

¹² Vgl. Paulus VI, encycl. *Populorum progressio*, 14.

¹³ Johannes Paulus II, encycl. *Centesimus annus*, 27.

van waarden moet zijn”.¹⁴ De integriteit ervan moet altijd worden bevorderd door de hereniging van het gezin te begunstigen - met insluiting van grootouders, broers en zussen en neven en nichten - zonder dat ooit te laten afhangen van economische vereisten. Ten opzichte van migranten die asiel aanvragen, en vluchtelingen die gehandicapt zijn, dient grotere aandacht en ondersteuning te worden gewaarborgd. Hoewel ik de krachtsinspanningen van veel landen in termen van internationale samenwerking en humanitaire bijstand prijzenswaardig acht, wens ik toch dat bij een verdeling van hulp rekening wordt gehouden met de behoeften (bijvoorbeeld van medische en sociale bijstand en de opvoeding) van die ontwikkelingslanden die immense stromen vluchtelingen en migranten krijgen, en dat bij het verstrekken van deze hulp tevens lokale gemeenschappen worden meegenomen die verkeren in een situatie van materiële deprivatie en broosheid.¹⁵

Het laatste werkwoord, *integreren*, betreft de mogelijkheden tot interculturele verrijking, die worden gecreëerd door de aanwezigheid van migranten en vluchtelingen. Integratie is geen “assimilatie die ertoe leidt de eigen culturele identiteit te onderdrukken of te vergeten. Het contact met de ander leidt er veeleer toe het “geheim” van de ander te ontdekken, zich voor hem open te stellen om zijn waardevolle aspecten te verwelkomen en zo bij te dragen tot een grotere kennis van elkaar. Het is een langdurig proces dat erop gericht is maatschappijen en culturen te vormen door ze steeds meer een weerspiegeling te maken van de vele gaven van God aan de mensen”.¹⁶ Dit proces kan worden versneld door het aanbieden van een burgerschap dat losstaat van economische en linguïstische eisen en trajecten van buitengewone regelgeving voor migranten om aanspraak te kunnen maken op een lang verblijf in het land. Ik benadruk nogmaals de noodzaak in ieder geval de cultuur van ontmoeting te bevorderen door de mogelijkheden voor interculturele uitwisseling uit te breiden, door de goede praktijken van integratie te documenteren en te verspreiden en door programma’s te ontwikkelen die erop gericht zijn de plaatselijke gemeenschappen voor te bereiden op de processen van integratie. Het gaat mij ter harte het bijzondere geval te benadrukken van de vreemdelingen die worden gedwongen het land van immigratie te verlaten ten gevolge van humanitaire crises. Deze mensen moeten er van verzekerd zijn dat hun de passende bijstand wordt gewaarborgd voor repatriëring en programma’s voor reïntegratie op het gebied van werk in hun vaderland.

Overeenkomstig haar pastorale traditie is de Kerk bereid zich als eerste in te zetten voor de verwezenlijking van alle hierboven voorgestelde initiatieven, maar om de gewenste resultaten te bereiken is de bijdrage van de politieke gemeenschap en van de burgermaatschappij, ieder overeenkomstig de eigen verantwoordelijkheden, onmisbaar.

Gedurende de topconferentie die in New York op 19 september 2016 is gehouden, hebben de wereldleiders duidelijk hun wil tot uitdrukking gebracht om zich volledig in te zetten ten gunste van de migranten en de vluchtelingen om hun leven te redden

¹⁴ Benedictus XVI, *Boodschap voor de Werelddag van de migrant en de vluchteling*, 2007.

¹⁵ Vgl. Pauselijke Raad voor de pastoraal van de migranten en de reizenden en Pauselijke Raad *Cor Unum*, Christus opnemen in de vluchtelingen en de mensen die met geweld zijn onworteld.

¹⁶ Johannes Paulus II, *Boodschap voor de Werelddag van de migrant en de vluchteling*, 2005, 24 november 2004.

en hun rechten te beschermen door deze verantwoordelijkheid op wereldniveau samen te delen. Met dat doel hebben de staten zich verplicht voor het einde van 2018 twee wereldovereenkomsten (*Global Compacts*) op te stellen en goed te keuren, één gewijd aan vluchtelingen en één betreffende de migranten.

Geliefde broeders en zusters, in het licht van deze in gang gezette processen bieden de komende maanden een bevoorrechte gelegenheid om de concrete maatregelen voor te leggen en te steunen die ik in de vier werkwoorden tot uitdrukking heb willen brengen. Ik nodig u derhalve uit te profiteren van iedere gelegenheid om deze boodschap te delen met allen die op politiek en maatschappelijk vlak werkzaam zijn en betrokken zijn - of erin geïnteresseerd zijn hieraan deel te nemen - bij het proces dat zal leiden tot de goedkeuring van de twee wereldovereenkomsten.

Vandaag, 15 augustus, vieren wij het hoogfeest van Maria-ten-hemelopneming. De Moeder van God ervoer in eigen persoon de hardheid van de ballingschap (vgl. Mat. 2, 13-15), zij begeleidde liefdevol de weg van haar Zoon tot aan Calvarië en nu deelt zij voor eeuwig in zijn heerlijkheid.

Wij vertrouwen aan haar moederlijke voorspraak de hoop toe van alle migranten en vluchtelingen van de wereld en de verlangens van de gemeenschappen die hen opnemen, opdat wij in overeenstemming met het hoogste goddelijke gebod de ander, de vreemdeling, leren liefhebben als onszelf.

Uit het Vaticaan, 15 augustus 2017.

Hoogfeest van Maria-ten-hemelopneming.

FRANCISCUS

*Vertaling: drs. H.M.G. Kretzers
Copyright: Liberia Editrice Vaticana/SRKK*